

צום יידיש פון:

Yiddish of:

Date of interview:

Date and place of birth:

Brief wartime history:

Current name, address, telephone:

Current personal economic

הײַנטיקע דאָטָע

אַפִּיצְיַעַלְעָר נָאָמָעָן אָוּן אַדְרָעָס

טַעַלְעַפְּאָן

אַיִּיעֶר יִידִישָׁעָר נָאָמָעָן פָּוּן דָּעָר הַיִּים

וּוֹעֵן גַּעֲבָָאָרָן גַּעֲוָָאָרָן

וּוֹאוּ גַּעֲבָָאָרָן גַּעֲוָָאָרָן

וּוֹאוּ גַּעֲלַעַבְּטָ אַיִּין מְשֻׁךְ פָּוּן דִּי יָאָרָן

אַיִּיעֶר טַאָטָנָס נָאָמָעָן

וּוֹעֵן אָוּן וּוֹאוּ אַיִּז גַּעֲבָָאָרָן גַּעֲוָָאָרָן דָּעָר טַאָטָע

טַאָטָנָס אַרְבָּעָט

אַיִּיעֶר מַאָמָעָס נָאָמָעָן

וּוֹעֵן אָוּן וּוֹאוּ אַיִּז גַּעֲבָָאָרָן גַּעֲוָָאָרָן דִּי מַאָמָעָס

מַאָמָעָס אַרְבָּעָט

בְּרִידְעָר אָוּן שְׂוּעָסְטָעָר

אַיִּיעֶר אַרְבָּעָט פָּאָר דָּעָר מַלְחָמָה

אַיִּיעֶר אַרְבָּעָט נָאָךְ דָּעָר מַלְחָמָה

**בָּאַמְעָרְקָטָע שְׁפֶרְאַכִּיקָע (אוֹן אַנְדָּעָרָע) טְשִׁיקָאָוּעֲקִיִּיטָן בְּשָׁעָת
די „פֿרִיעַ רֵיד“**

פָּאַרְגָּעַדְעַנְקָטָע יִדְיִישׁ (אוֹן הַעֲבָרָעָאִישׁ) לִידָעָר;
פָּוֹן אַשְׁכְּנָזִישׁן לְשׁוֹן קֹדֶשׁ אוֹן אַרְאָמִישׁ, פָּוֹן דָּאָוָנָעָן; קְדִישׁ? בְּעַנְטָשָׂן לִיבְטָן?
לִיעָנָעָן פָּוֹן סִידּוֹר? פָּוֹן חֻמָּשׁ? מַודְהָאָנִי?
וּוְעַלְכָע פָּאַרְשִׁיְידָעָנָע יִדְיִישׁ דִּיאַלְעָקָטָן גַּעַדְעַנְקָטָע אַיר?

קורצע **ביאָגראָפִיעַ:**

זכרוןوت פון די סאמע ערשטע קינדערשע יָאָרֶן אָוּן ווייטער:

משפחה:

חברים:

סביבה:

אַינטערעסָאנְטָע טיפֵּן ווֹאָס בלִיבֵּן אוּיפֵּן זְכָרוֹן:

באָצְיאוֹנָגָעָן מִיט נִיטְיִידָן:

רבנים, בתים-מדרשים, שולז:

חדר אָוּן יִשְׁיבָה:

חסידיים אָוּן מתננדים אָוּן אַנדערע:

וועטלְלָעֶבֶע | מאָדרענע יִדִּישׁע דערצייאָונָג:

אלגעמיינָע | מלוכחהשׁ בילדונגָן:

די מלחמה יָאָרֶן:

די יָאָרֶן פון זִינְט דער מלחמה:

ווען אַיצְטִיקָן לעַבָּן (אַרְיִינְגָּעָרְבָּנָט די עַקְאָנָאָמִישׁע לְאָגָע, די פָּעָנְסִיעַ,
וֹאָס עַם פָּעַלְתָּ אַוִּיפָּ צָו לעַבָּן בְּכָבוֹדִיק?)

מיינונגָען ווען גְּרָעָסְעָרָע אָוּן קלְעַנְעָרָע פרָאָגָן (גָּאָט? צָוְפָּאָל? גָּוָרָל?
יִדִּישְׂקִיִּיט?)

אויער – עווער – אַיְוֹעֵר [+ פָּלוֹרָאַל]
 אומעדיק – אַוְמַעְטִיך
 אַזְעַטְקָע – אַזְעַטְקָעַנָּע – אַזְעַלְכָע וּכְוֹ'
 אַטְעַמְעַן – עַטְעַמְעַן – דִּישְׁעַן וּכְוֹ'
 איינע – בלוייז – גַּאֲלָע – הַוִּילָע – גַּאֲר – נַאֲר וּכְוֹ'
 אליהו הנביא
 אַפְּיקּוֹםָן
 זברונות וועגן סדר, די פיר קשיות וּכְוֹ'
 חшибות פון צוּווִיטָן סדר
 לידער וואָס מְזִינְגֶט צו פֶּסֶח
 אלעליאיקע – אַלְעָרְלִיְאִיקָע – אַלְעָלִיְיָאִיקָע – אַלְעָלִיְיָינָע וּכְוֹ'
 אלצדיניג – אַלְצִינְקָעְדִּינְג – אַלְצִינְעָזְדִּינְג וּכְוֹ'
 אנגענעם – אַיְנְגָעָנָאָם וּכְוֹ'
 אַן אַנדְעָר מעשה – אַן אַנדְעָרָע מעשה
 געקומען פון אַן אַנדְעָר שטָאָט – געקומען פון אַן אַנדְעָרָע(r) שטָאָט
 אַנדְעָר(t)הַאלְבָּן – אַנדְעָר(t)הַאלְבָּן
 אַנדְעָרָש – אַנדְעָרָשְׂת
 אַנדְעָרָשְׂוָאו – אַנדְעָרָשְׂטוָאו
 אַסְט – אַפּוֹלָע (פָּאַרְאַנְעַקְיִיט + סֻעְמָאַנְטִיק)
 בולבע – בּוֹלּוּע – עַרְדַּעְפָּל – קַאֲרְטָאָפָּל וּכְוֹ'
 בלוי
 בוייך, גרווי, גרויפֿן, מרוייז, הויז, יויך, מויער, שויב
 פרוי
 טויב 'אַ מִין פּוֹיגָל' אַקְעָנָן טויב 'וּזְאָס הַעֲרָת נִיט'
 בְּיִם וּבְיִן וּבְאַם טָאָט

בַּיִם \ **בֵּין** \ **בְּאֵם** **עֲמֹד** \ **אֶמְעָנֵד** \ **אֶמְוֹנֵד** **וּכְו'**

בִּיסְט: **דוּ בִּיסְט** — **דוּ בִּינְסְט**

בָּעַל **קְרִיאָה** (**אַרְוִוִּסְרִיְּד**)

בָּעַנְטְּשָׁן **גּוֹמֵל**: **גּוֹמֵל**, **גּוֹמֵל** **וּכְו'**

בָּעַלְקָעֵס — **בָּעַרְוּעַנְעָס** — **בָּאַלְקָנֵס** **וּכְו'**

בָּרְמִינֵן — **בָּאַרְמָעָנָע** — **בָּאַרְמָינֵן** **וּכְו'**

בָּרוֹנְעָם — **בָּרוֹנָע** — **קְרֻעְנִיצָע** **וּכְו'** (+ **רַבִּים**)

'**גּוֹטָעֵר** **יַיד**'?

גּוֹי — **גּאַיְעַז** **וּכְו'**

גּוֹלֵם (**טִיְיטְש**)

גּוֹבִיר: **רַבִּים**?

גּוֹיך — **גּוֹעֵך** — **הָאַסְטִיק** — **שְׂנָעֵל** **וּכְו'**

גּוֹעַדְן — **גּאַנְעָדִים** **וּכְו'**

גּוֹוֹאַלְט — **גּוֹוֹעַלְט**

גּוֹשָׁאַנְקָעָן **אָ** **מַתְנָה** — **גּוֹשָׁעַנְקָט** **אָ** **מַתְנָה**

דָּאַמְּאַלְסְט — **דָּעַמְּאַלְט** — **יְעַמְּאַלְט** **וּכְו'**

דְּרִיְידֵל — **גּאַרְ** — **וּוְעַרְפֵּל** **וּכְו'**

שְׁפִילָן (זִיךְרָן?) **איַזְ...**

וּוִי **אַזְוִי** **שְׁפִילְט** **מַעַזְ?**

זְבוֹרּוֹנוֹת **וּוְעַגְן** **חֲנוּכָה**

חֲנוּכָה **לִידְעָר**

הַמְּנִטְאָשָׁן — **הַאַמְעַנְטָעֵס** — **הַאַמְעַטָּעֵס** **וּכְו'**

'**גּרָאנְעָר**' (**הַמְּנִקְלָעָפֵל**, **שְׁרִיְיעָר** **וּכְו'**)

זְבוֹרּוֹנוֹת **וּוְעַגְן** **פּוֹרִים**

פּוֹרִים=שְׁפֵילָן אָוּן לַיְדַלְעַךְ וּכְו'

וְאָגָן: רְבִים?

וְוָעֶג: גְּרָאָמָאָטִישָׁעָר מִין

וְוָעֶג: אוּרִיףּ דַעַר וְוָעֶג — אוּרִיףּ דַעַם וְוָעֶג

וְוָעֶמְעָנֵס — וְוָעֶמְעָס

זַיִיט: אַיר זַיִיט — זַיִנט — זַאנְט — זַעַנְט וּכְו'

טְשִׁיוּול: רְבִים?

טְעוּות (אָרוֹיסְרִיךְ אָוּן טִיְיטְשָׁ)

גְּרָאָם מִיטּ מְעוֹתָה?

וְאָס מִינְטּ אָ שִׁיבּוֹשָׁ?

יאָ — יַע — יָאָ

יּוֹם=כִּיפּוֹר (אָרוֹיסְרִיךְ)

צַי הָאָטּ מֵעַן גַּעֲבָאָקָן "אָ לִיְתַעַר"? וְוָעֶן?

מְנַהְגִים אָוּן זְכֻרוֹנוֹת וְוָעֶגְן יּוֹם=כִּיפּוֹר

יעַדְעַ זַאָךְ אַיזּ וּוַיְכְטִיקּ — יַעַדְעַר זַאָךְ אַיזּ וּוַיְכְטִיקּ

יעַדְעַר וּוַיְסִיס(ט) — יַעַדְעַרְרַוּ וּוַיְסִיס(ט) — אִיטְלַעְכָּר וּוַיְסִיס(ט)

לִיטְוֹוִישָׁ: "רִיְידָן לִיטְוֹוִישָׁ" (סֻעְמָאָנְטִיקּ אָוּן "אַיְינְגָנָעּ" גַּעֲגָרָאָפִיעָ)

לִיטְוֹוָאָקּ (סֻעְמָאָנְטִיקּ + אָרוֹיסְרִיךְ + פְּלוֹרָאָל)

לִיטְעַע: וּוֹאוּ אַיזּ דַאָסּ? כְּאַרְאָקָעְטָעְרִיסְטִישָׁ שְׂטְרִיכָן?

רִישָׁן (רַעִיסָן?): וּוֹאוּ אַיזּ דַאָסּ? כְּאַרְאָקָעְטָעְרִיסְטִישָׁ שְׂטְרִיכָן?

קוֹרָלָאָנְדּ וּלְאַטְגָּאָל(י)עָ: וּוֹאוּ אַיזּ דַאָסּ? כְּאַרְאָקָעְטָעְרִיסְטִישָׁ שְׂטְרִיכָן?

פָּאָלָעְסִיעָ: וּוֹאוּ אַיזּ דַאָסּ? כְּאַרְאָקָעְטָעְרִיסְטִישָׁ שְׂטְרִיכָן?

'מְתַנְגְּדִים' — 'חַסִּידִים' — 'צְדִיקִים' — רְבִים אָוּן רְבִים

'יִדְן': סֻעְמָאָנְטִיקּ + אָרוֹיסְרִיךְ: אַידָן — אַיְדָן — יִידָן וּכְו'

מְאַמְעָעָ: צַוּ דַיּ מְאַמְעָעָ(ן) — צַוּ דַעַרּ מְאַמְעָעָ(ן)

מְאַנְסְּבִיל – **מְאַנְצָבֵל** וכֻּוֹ' (+ טייטש אקענען: **מְאַן**)
מהותנתטע
אוֹיסְזִינְגָּעַן אַ לִידֶל מִיטָּן ווְאַרְטָ?
מְחַלּוֹקָה – **מְחַלּוֹקָת** (+ מִין + רבים)
מִילָּן – **מִירָן** – **מִירֶל**
מְסַתְּמָא (**אַרְוִיסְרִיְד** + טייטש)
מְסַתְּמָם – **מְן הַסְתָּמָם** וכֻּוֹ'
מְשִׁפָּחָה – **גַּזְוִינְד** (**סֻעְמָאנְטִיק**)
נָעָנֶט – **נָעָנֶט** – **נָעָנֶט** – **נָעָנוֹנֶט**
נָאָרָה: **רְבִים?**
נוֹצָן – **נוֹיצָן**
אוֹיסְנוֹצָן – **אוֹיסְנוֹינָצָן**
פָּאָרְנוֹצָן – **פָּאָרְנוֹינָצָן**
צָו נָוִיז קָוְמָעָן – **צָו נָיִז קָוְמָעָן**
ニסטע מענטשן: **פָּאָרְאָנְעָנְקִיְּט** + **אַרְוִיסְרִיְד** + טייטש
אויב יָאָ: ווְאָס אַיְזָ מְבָח „שְׁלַעַכְתָּעָ?“?
עַמְעַצָּעָר – **אִימְעַצָּעָר** – **אִיְימְעַצָּעָר**
פְּלוֹצְלָונָג – **פְּלוֹצְלָונָג** – **פְּלוֹצְלִינָג** – **פְּלוֹצִים** – **פְּלוֹצְלָעָךְ** וכֻּוֹ'
פְּנִים (**סֻעְמָאנְטִיק**)
צָוְרָה
צָוְרִקָּע
מִיאָוְסְקִיְּט (**אַרְוִיסְרִיְד** + **סֻעְמָאנְטִיק**)
פְּעָן – **פְּעָנָע** – **פְּעַדְעָר** וכֻּוֹ'
פָּאָרוֹוָאָקְסָן – **פָּאָרוֹוָאָקְסָן**

פֿאַרְלָאָזֶט (ז'יר) אַ בָּאָרֶד — **פֿאַרְלָאָזֶן** (ז'יר) אַ בָּאָרֶד
פֿאַרְלָאָזֶט דִּי עַלְטָעָרֶן — **פֿאַרְלָאָזֶן** דִּי עַלְטָעָרֶן

פֿאַרְשִׁידָעָנֶעָ — **פֿאַרְשִׁידָעָנֶעָ**

פֿוֹן וּוְאַנְעַט — פֿוֹן וּוְאַנְעַן — פֿוֹן וּוְאַנְעַט
פֿוֹן דָּאַנְעַט — פֿוֹן דָּאַנְעַן — פֿוֹן דָּאַנְעַט
פֿוֹן מִינְטוּוּעָנֶן — פֿוֹן מִינְטוּוּעָנֶן
פֿוֹן דִּיטּוּוּעָנֶן — פֿוֹן דִּיטּוּוּעָנֶן

פֿרִיטִיק צֹ נָאָכֶט — **פֿרִיטִיק צֹ נָאָכֶט**

“**אַין** 1931”

“**אַין** 1932”

”9“

”10“

”11“

”12“

”44“

צָאָנוּוַיִּיטִיק — **צָאָנוּוַיִּיטִיג** — **צִיְּנוּוַיִּיטִיק וּכְו'**
צֹ — צֵי (”צֵי וּוּעַט עַר קּוֹמָעָן?“)

צָוִירִיק — **קָעְרִיק** — **קָאַרְיק** — **קָרִיק וּכְו'**
צִימָעָר — **קָאַמָּעָר** — **חַדְרָה** (**סֻעְמָאַנְטִיק**)
קִיךְ (ארויסרייד)

בּוֹיְדָעָם וּבּוֹיְדִים — **בָּאָרְגָּן וּכְו'** (+ אַרְוִיסְרִיְיד)
סְטוּלִיעָה — **בָּאַלְקָן** — **לִיּוּבָעָם** — **סְטוּלָעָוּוֹאַנְיָעָם וּכְו'**
דִּיל — **פֿאַדְלָאָגָעָ, בְּרִיךְ וּכְו'**
צָאָם — **פֿאַרְקָאנָן, פֿאַרְקָאנָן, פֿלוּוִיט, צְוִים וּכְו'**

קאטוך

קאפּ (מיין)

דאטיווע: מיט א גוטע קאָפּ — מיט א גוטער קאָפּ — מיט א גוטן קאָפּ
רב — רבּי (סעמאנטיק אוון רבּים)

רעדן — רעדוּן — רײַידן — רײַידוּן

শמוֹאַל

שׂוֹנָא (אֲרוֹוִיסְרֵיִד + רבּים)

שׂוֹנוֹה עַשְׁרָה

תְּפִילִין

צִיצִית (אַרְבַּע בְּנֵפּוֹת וּכְוֹ')
טְלִית (סעמאנטיק פּוֹן: טְלִיתִים)

תשעה-באָב (אֲרוֹוִיסְרֵיִד)

**וואָס פְּלַעַגְן די קִינְדָּעַר וּוְאַרְפְּן אַיִן די בְּעֵרֶד פּוֹן די עַלְטָעַרְעַ יִדְזָן?
אנְדָעַרְעַ מְנַהְגִּים אוֹן זְכֻרוֹנוֹת?**

**צום שלוס: וואָס ווַיְלַט אַיר אַלְיַין צוֹגַעַבְן (פֿאָר דָּעַר וּוּעַלְט, פֿאָר
אוַיסְלָאנְד, פֿאָר דָּעַר אַיִיבִּיקִיִּט?)**